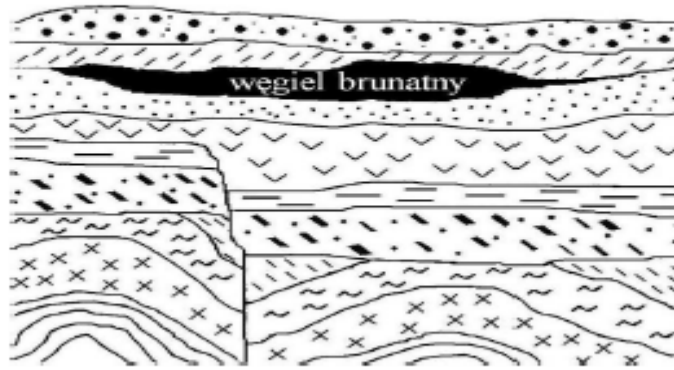

Zadanie 4. (0-1)

Na rysunku przedstawiono przekrój geologiczny o głębokości ok. 1000 m ze złożem węgla brunatnego. Które zdanie mówiące o kolejności wydarzeń geologicznych jest prawdziwe?

- A. Przesunięcie warstw skalnych wystąpiło wcześniej niż fałdowanie.
- B. Przesunięcie warstw skalnych wystąpiło przed powstaniem złóż węgla brunatnego.
- C. Złoża węgla brunatnego powstały wcześniej, niż nastąpiło fałdowanie.
- D. Złoża węgla brunatnego powstały przed przesunięciem warstw skalnych.

Zadanie 5. (0-1)

W którym zestawie uporządkowano nazwy węgla kopalnych zgodnie z geologicznym czasem ich powstania (od najstarszego do najmłodszego)?

- A. Węgiel kamienny, węgiel brunatny, torf.
- B. Węgiel brunatny, węgiel kamienny, torf.
- C. Torf, węgiel brunatny, węgiel kamienny.
- D. Węgiel kamienny, torf, węgiel brunatny.

Zadanie 6. (0-1)

Występujące w pokładach węgla kamiennego skamieniałości roślin świadczą o tym, że węgiel jest skałą osadową pochodzenia

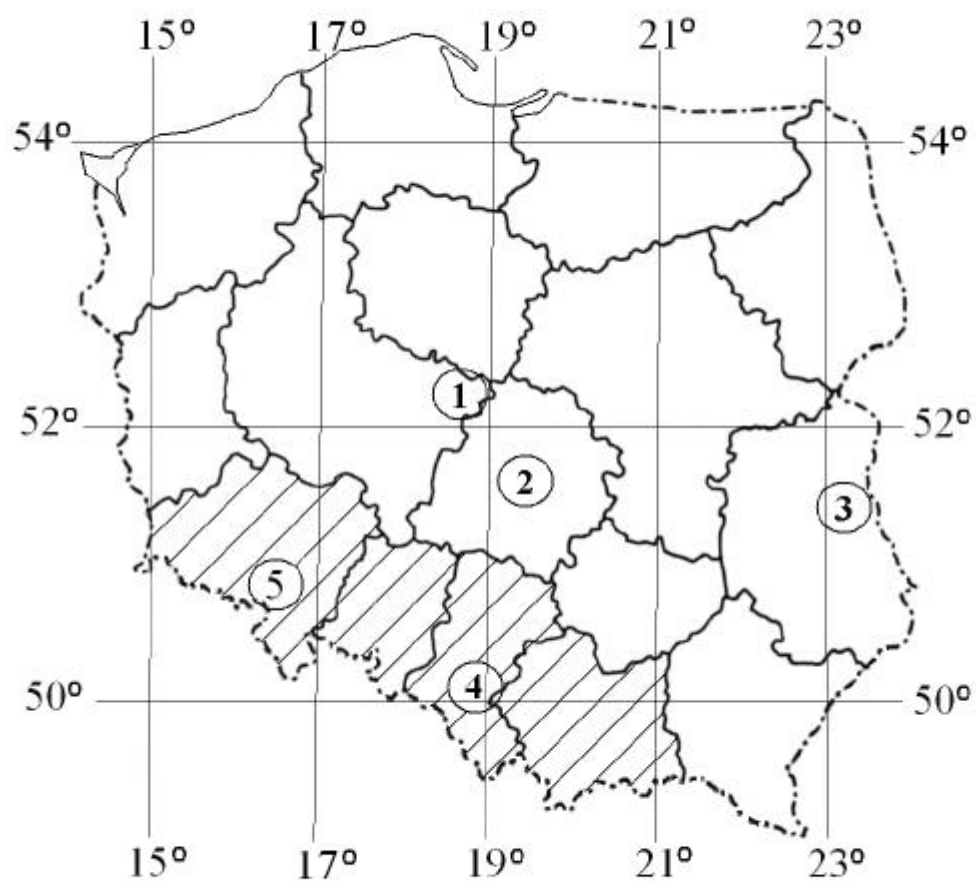
- A. chemicznego. B. okruchowego. C. wulkanicznego. D. organicznego.

Zadanie 7. (0-1)

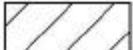
Człowiek w trosce o swoje środowisko naturalne coraz częściej czerpie energię z odnawialnych źródeł energii. Wskaż odpowiedź, w której wymieniono wyłącznie odnawialne źródła energii.

- A. Węgiel kamienny, wiatr, ropa naftowa.
- B. Pływy morskie, wiatr, energia słoneczna.
- C. Energia słoneczna, gaz ziemny, wody geotermalne.
- D. Energia jądrowa, energia słoneczna, wody płynące.

Informacje do zadań 8. i 9.

0 100 km

 województwa, w których produkuje się koks

Zadanie 8. (0-1)

Wszystkie województwa, w których produkowany jest koks, leżą w całości

- A. na południe od równoleżnika 51°N i na wschód od południka 14°E .
- B. na północ od równoleżnika 50°N i na zachód od południka 23°E .
- C. na północ od równoleżnika 49°N i na wschód od południka 19°E .
- D. na południe od równoleżnika 52°N i na zachód od południka 22°E .

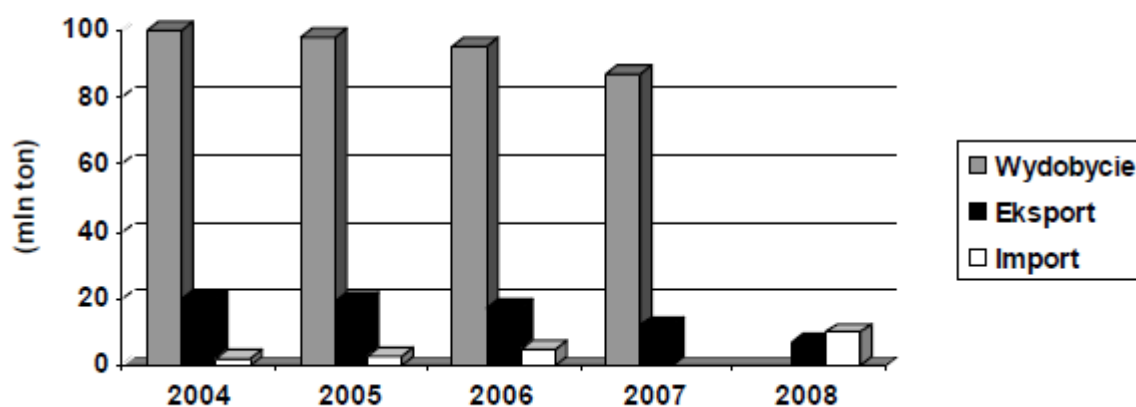
Zadanie 9. (0-1)

Na mapie ponumerowano najważniejsze obszary występowania węgla kopalnych w Polsce. Węgiel kamienny występuje na obszarach oznaczonych numerami

- A. 1, 2, 5
- B. 2, 3
- C. 3, 4, 5
- D. 1, 4

Informacje do zadań 10.–12.

Na podstawie *Raportu GUS 2008* uczeń narysował wykres wielkości wydobycia, eksportu i importu węgla kamiennego w Polsce w latach 2004–2008, ale pominął dwa słupki.

Zadanie 10. (0-1)

Dwa pominięte słupki dotyczą

- A. importu w 2007 r. i wydobycia w 2008 r.
- B. wydobycia i eksportu w 2007 r.
- C. wydobycia w 2007 r. i eksportu w 2008 r.
- D. eksportu i importu w 2008 r.

Zadanie 11. (0-1)

W latach 2004–2006 w Polsce

- A. rosło wydobycie i rósł eksport węgla kamiennego.
- B. malało wydobycie, a rósł import węgla kamiennego.
- C. zmniejszał się import węgla kamiennego.
- D. zwiększała się różnica między eksportem i importem węgla kamiennego.

Zadanie 12. (0-1)

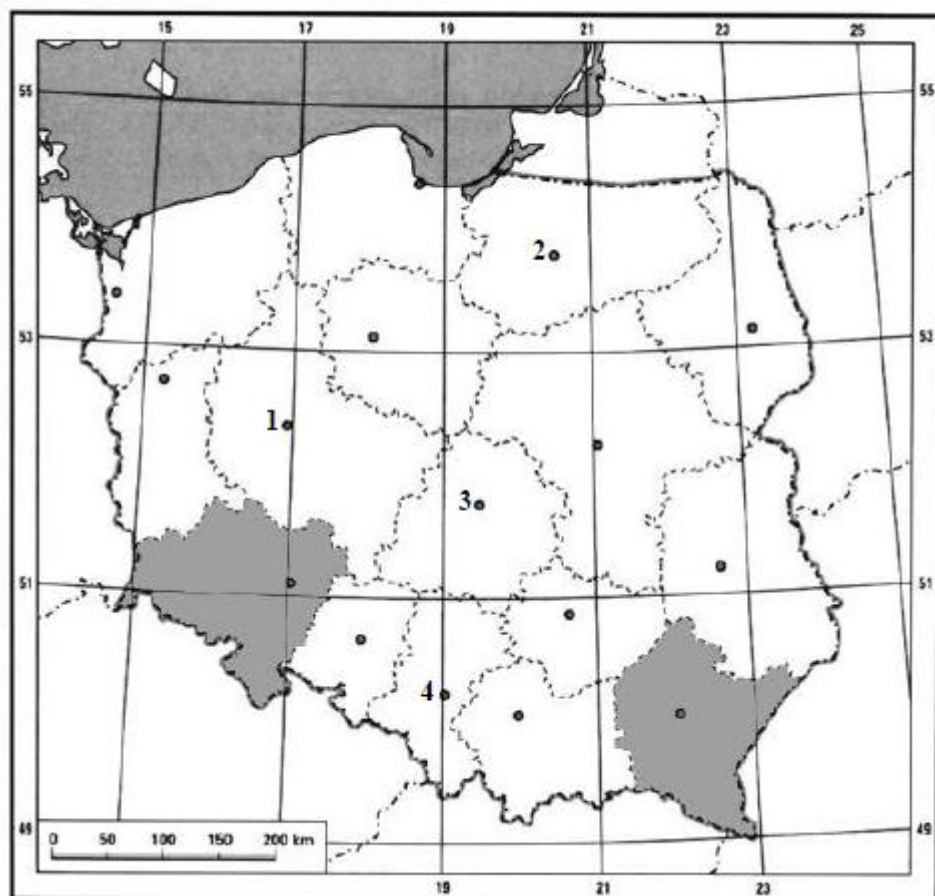
Jeśli wiadomo, że w latach 2006–2008, podobnie jak w latach 2004–2006, import węgla kamiennego do Polski wzrastał co roku, to w roku 2007 importowano

- A. więcej węgla niż w roku 2008.
- B. więcej węgla niż w roku 2005.
- C. mniej węgla niż w roku 2004.
- D. tyle samo węgla, co w roku 2006.

10

Informacje do zadań 7. i 8.

Na mapie przedstawiono podział Polski na województwa.

Zadanie 7. (0-1)

Miasta wojewódzkie oznaczone numerami od 1 do 4 to

- A. 1-Wrocław, 2-Białystok, 3-Poznań, 4-Kielce.
- B. 1-Poznań, 2-Olsztyn, 3-Łódź, 4-Katowice.
- C. 1-Bydgoszcz, 2-Olsztyn, 3-Kielce, 4-Opole.
- D. 1-Poznań, 2-Białystok, 3-Łódź, 4-Wrocław.

Zadanie 8. (0-1)

Na mapie zacięto obszary odpowiadające województwom

- A. podkarpackiemu i śląskiemu.
- B. opolskiemu i małopolskiemu.
- C. dolnośląskiemu i małopolskiemu.
- D. dolnośląskiemu i podkarpackiemu.

Zadanie 9. (0-1)

W dniach równonocy wiosennej i jesiennej, gdy Słońce nad równikiem góruje w zenicie, oświetla ono

- A. bardziej półkulę północną.
- B. bardziej półkulę południową.
- C. równomiernie obie półkule.
- D. tylko obszary okołorównikowe.

Zadanie 10. (0-1)

W ciągu godziny Ziemia obraca się o 15° . Ile czasu zajmuje Ziemi obrót o 110° ?

- A. 1 godzinę 10 minut
- B. 7 godzin 30 minut
- C. 4 godziny 40 minut
- D. 7 godzin 20 minut

Informacje do zadania 11.

W tabeli podano współrzędne geograficzne wybranych przyłądek.

Przyładek	Współrzędne geograficzne
Horn (Ziemia Ognista)	$55^\circ 59'S, 67^\circ 12'W$
Morris Jesup (Grenlandia)	$83^\circ 38'N, 33^\circ 52'W$
Dondra (Cejlon)	$5^\circ 55'N, 80^\circ 35'E$
Południowo-Wschodni (Tasmania)	$43^\circ 39'S, 146^\circ 50'E$

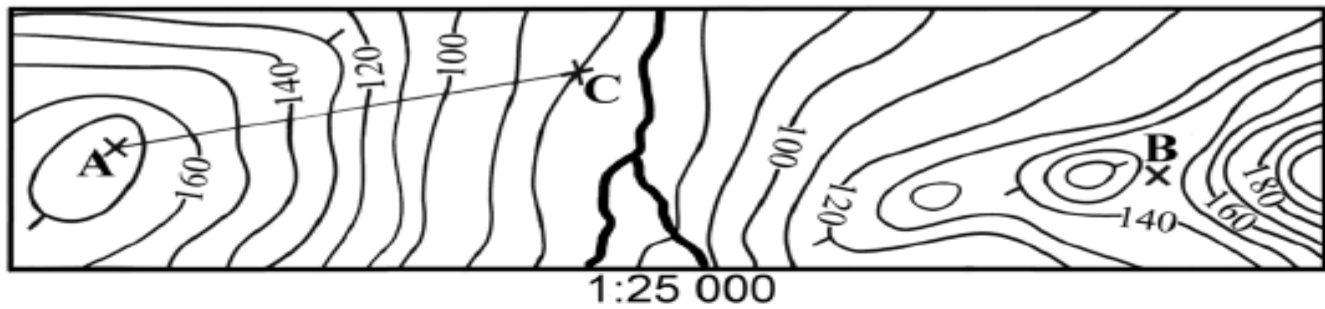
Zadanie 11. (0-1)

Zjawisko nocy polarnej można zaobserwować na

- A. przyłądku Horn.
- B. przyłądku Dondra.
- C. przyłądku Morris Jesup.
- D. Przyłądku Południowo-Wschodnim.

Zadanie 19.

Na rysunku przedstawiono fragment mapy poziomicowej.

Która informacja jest prawdziwa?

- A. Punkt B leży na szczycie pagórka.
- B. Wysokość bezwzględna punktu C wynosi 100 m n.p.m.
- C. Wysokość względna punktu A względem punktu C wynosi więcej niż 80 m.
- D. Odległość pomiędzy punktami A i C wynosi 120 km.

Informacje do zadań 20. i 21.

Trzęsacz to mała nadmorska miejscowość znana przede wszystkim z położonych na wysokim brzegu morza ruin gotyckiego kościołka. Kościół zbudowano na przelomie XIV i XV wieku 1800 m od brzegu morza. W 1750 r. kościół był odległy od brzegu morza już tylko o 58 m, a w 1850 r. o 5 metrów. W 1901 roku zawaliła się pierwsza jego część. Dziś pozostał jedynie fragment ściany. Obecnie trwają intensywne prace nad ochroną ruin przed sztormami.

Zdjęcie z 1870 r.

Zdjęcie z 2007 r.

Zadanie 20.

Dokończ zdanie tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe.

Po zwiedzeniu Trzęsacza pojedziesz do Rewala. Rewal w stosunku do Trzęsacza jest położony w kierunku

- A. południowo-wschodnim.
- B. wschodnim.
- C. północno-zachodnim.
- D. zachodnim.

Zadanie 21.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

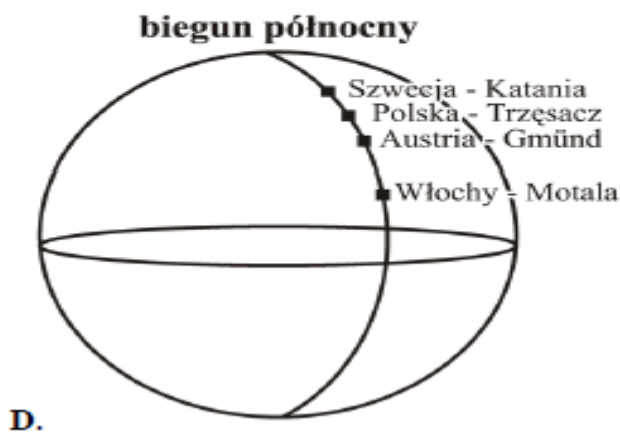
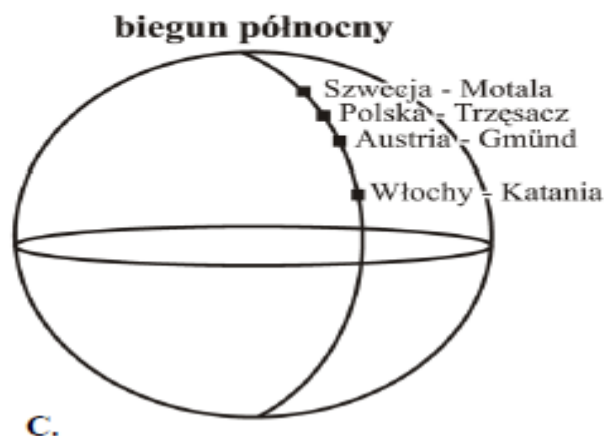
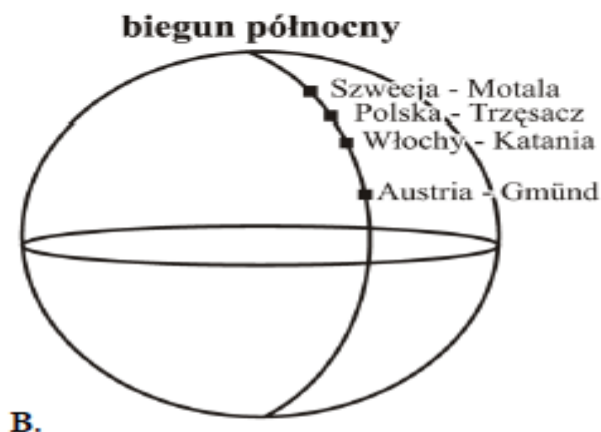
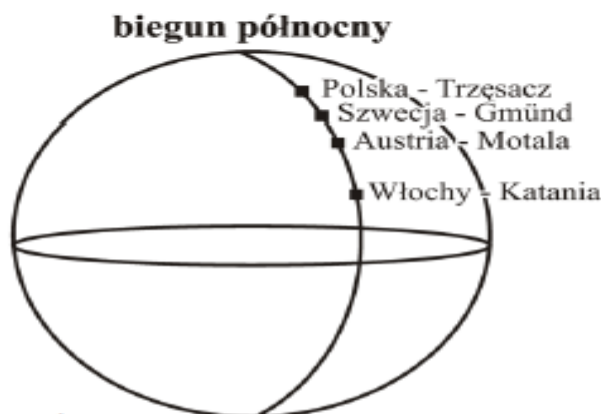
Od końca XIV w. do dziś Bałtyk zabierał średnio ok. 300 m lądu na sto lat.	P	F
Między połową XVIII w. a połową XIX w. średnie tempo erozji wyniosło około 0,5 m na rok.	P	F

Informacje do zadań 22. i 23.

Na tej samej długości geograficznej co Trzesacz (54°N, 15°E) położone są: Gmünd (49°N, 15°E), Motala (59°N, 15°E) i Katania (37°N, 15°E) – odpowiednio – w Austrii, Szwecji i Włoszech.

Zadanie 22.

Na którym rysunku prawidłowo dobrano do zaznaczonych punktów nazwy krajów i miast? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Zadanie 23.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W Trzemeszcu i Gmünd Słońce góruje w tym samym momencie, ponieważ mają one tę samą długość geograficzną.	P	F
W Trzemeszcu w czerwcu dzień trwa krócej niż w Gmünd, ponieważ Trzemeszcz położony jest na wyższej szerokości geograficznej.	P	F

Informacje do zadania 24.

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące urodzeń i zgonów w 2009 r. oraz struktury zatrudnienia ludności w 2007 r. w Polsce i wybranych krajach sąsiadujących z Polską.

Kraj	Urodzenia	Zgony	Struktura zatrudnienia w %		
	na 1000 osób		rolnictwo	przemysł	usługi
A	10,9	10,0	15,8	30,0	54,2
B	11,5	10,1	3,7	40,0	56,3
C	11,1	16,4	17,6	24,2	58,2
D	8,3	10,2	2,2	30,0	67,8

Na podstawie: *Świat w liczbach 2010*, Warszawa 2010.

Zadanie 24.

Uzupełnij poniższe zdania. Zaznacz przy każdym z nich literę (A, B, C lub D), którą oznaczono w tabeli wybrany kraj.

24.1.	Największy przyrost naturalny na 1000 osób zanotowano w kraju	A	B	C	D
24.2.	Najbardziej rozwinięty gospodarczo jest kraj	A	B	C	D

Zadanie 19. (0–2)

Maciek mieszka w Warszawie (21°E). Dnia 24 czerwca o godzinie 14.00 czasu słonecznego Maciek telefonuje do kolegi, który mieszka w Australii, w miejscowości Karumba (141°E).

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby otrzymać zdania prawdziwe.

19.1. W Karumbie jest godzina **A / B** czasu słonecznego dnia **C / D**.

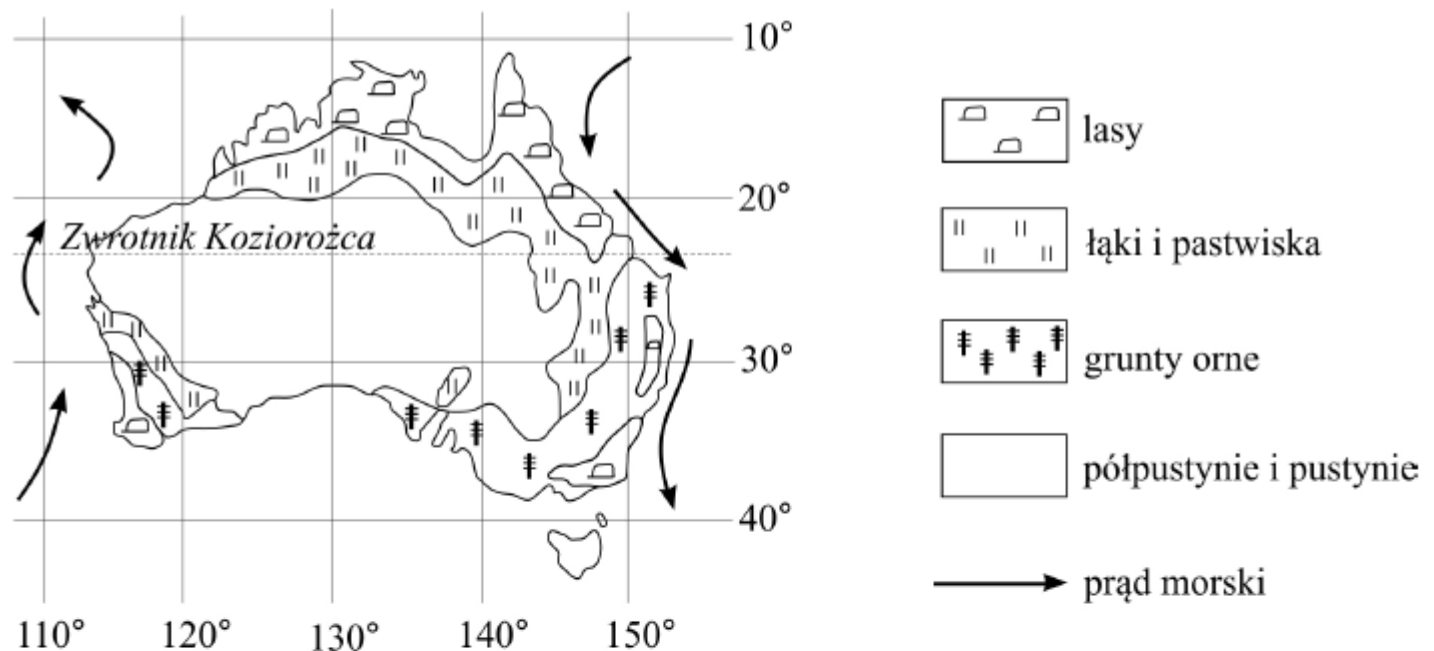
- A. 22.00 B. 1.00 C. 24 czerwca D. 25 czerwca

19.2. Dnia 24 czerwca w Karumbie trwa astronomiczna **A / B** i dzień jest **C / D** od nocy.

- A. jesień B. zima C. dłuższy D. krótszy

Zadanie 20. (0–1)

Na mapie przedstawiono formy użytkowania ziemi w Australii.

Kierunek rozwoju australijskiego rolnictwa determinują warunki naturalne tego kraju.

Dokończ zdanie. Wybierz **A** albo **B** i uzasadnienie **1.** albo **2.**

Uprawy koncentrują się głównie na

A.	południowym wschodzie kraju,	ponieważ niezbędną ilość opadów zapewnia ciepłe powietrze napływające	1. z wnętrza kontynentu.
B.	północnym zachodzie kraju,		2. znad oceanu.

Zadanie 21. (0–1)

Na mapie przedstawiono podział administracyjny Polski.

— granice państw — granice województw

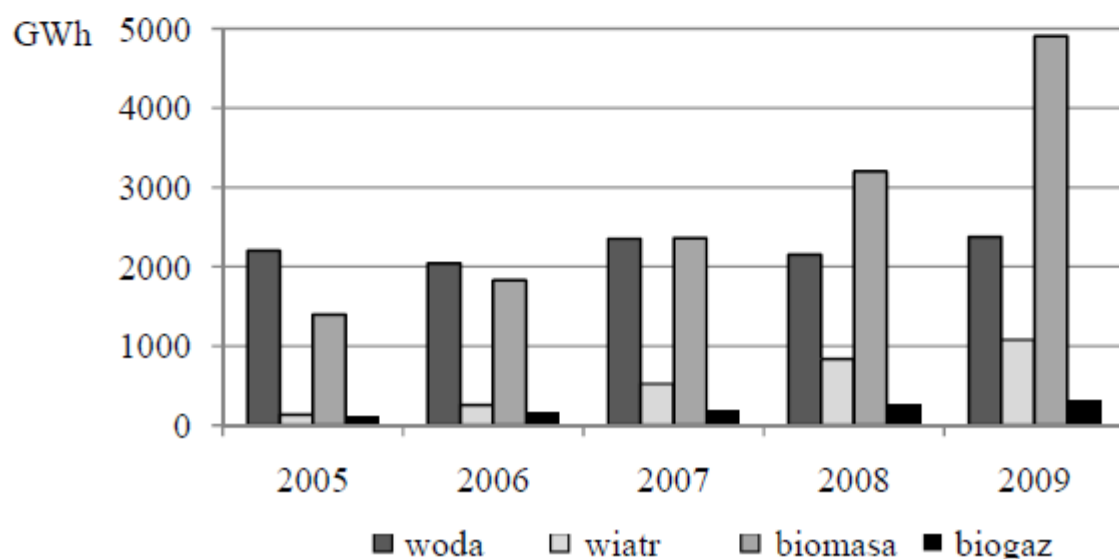
Dokończ zdanie tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe.

Ze Słowacją graniczą między innymi województwa:

- A. małopolskie i podkarpackie.
- B. opolskie i świętokrzyskie.
- C. lubelskie i dolnośląskie.
- D. śląskie i lubuskie.

Zadanie 22. (0–1)

Na wykresie przedstawiono wielkość produkcji energii elektrycznej (w gigawatogodzinach, GWh) pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w Polsce w latach 2005–2009.

Na podstawie: *Energia ze źródeł odnawialnych w 2009 r.*, Warszawa 2010.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W latach 2005–2009 najbardziej wzrosła produkcja energii elektrycznej w elektrowniach wykorzystujących wiatr i biomasę.	P	F
W latach 2008–2009 elektrownie wodne wytworzyły najwięcej energii elektrycznej spośród wszystkich typów elektrowni wykorzystujących źródła odnawialne.	P	F

Zadanie 23. (0–1)

W tabeli podano nazwy pasm górskich i głównych rzek, które znajdują się m.in. na terenie trzech krajów sąsiadujących z Polską, oznaczonych w tabeli numerami 1–3.

Kraj	Najwyższe pasmo górskie	Rzeki główne przepływające przez kraj
1.	Karpaty	Dniepr, Dniestr
2.	Alpy	Dunaj, Łaba, Ren
3.	Sudety	Łaba, Wełtawa

Dokończ zdanie tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe.

Kraje, na terenie których znajdują się pasma górskie i rzeki wymienione w tabeli, to kolejno od 1. do 3.:

- A. 1. Czechy, 2. Słowacja, 3. Rosja.
- B. 1. Słowacja, 2. Niemcy, 3. Ukraina.
- C. 1. Ukraina, 2. Niemcy, 3. Czechy.
- D. 1. Słowacja, 2. Ukraina, 3. Białoruś.

Zadanie 24. (0–1)

Która z podanych cech środowiska przyrodniczego jest wspólna dla krajów skandynawskich – Danii, Szwecji i Norwegii? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Słabo rozwinięta linia brzegowa.
- B. Występowanie lodowców górskich.
- C. Mały udział lasów w ogólnej powierzchni krajów.
- D. Formy rzeźby powstałe w wyniku działania lądolodu.

Zadanie 19. (0–1)

Na mapie w skali 1:5 000 000 odległość pomiędzy dwoma miastami wynosi 1 cm.

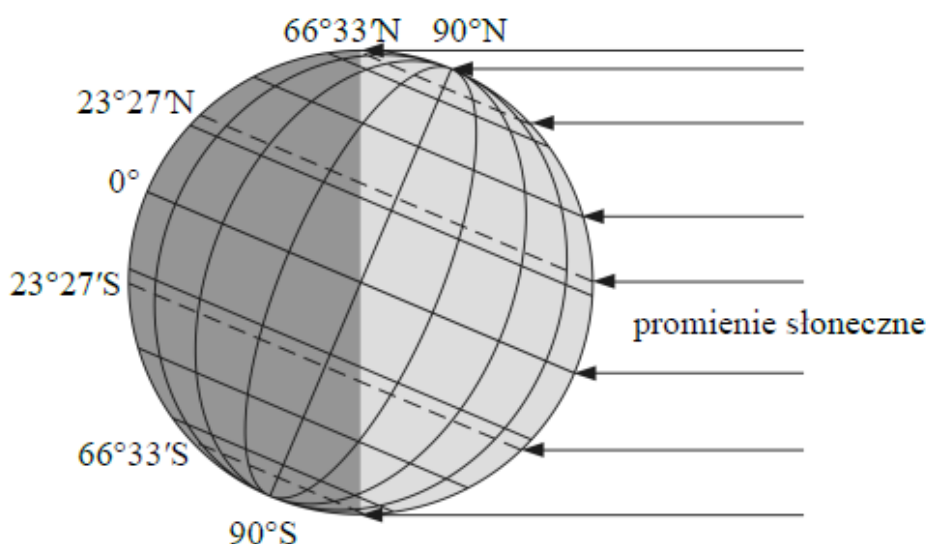
Dokończ zdanie tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Na mapie, opracowanej w tym samym odwzorowaniu, w skali 1:2 500 000 odległość pomiędzy tymi samymi miastami wynosi

- A. 0,5 cm. B. 2 cm. C. 5 cm. D. 20 cm.

Zadanie 20. (0–1)

Na rysunku przedstawiono oświetlenie Ziemi.

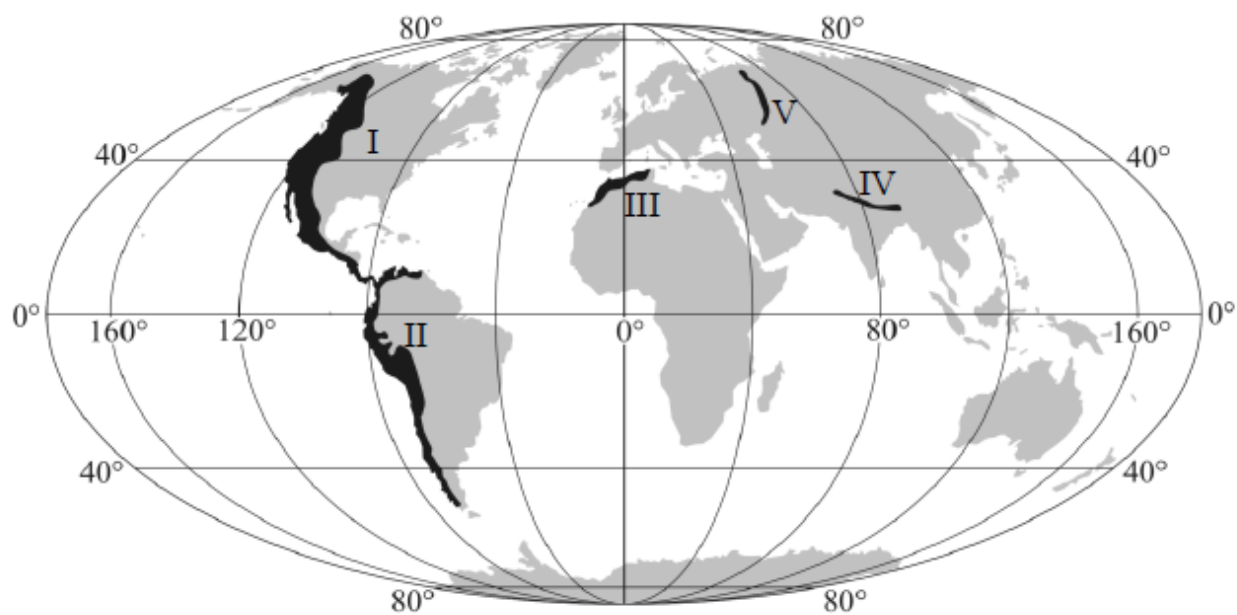

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Na rysunku przedstawiono oświetlenie Ziemi w dniu 22 czerwca.	P	F
Na rysunku pokazano moment, gdy na półkuli północnej i południowej dzień i noc trwają po 12 godzin.	P	F

Zadanie 21. (0–1)

Na mapie numerami od I do V oznaczono położenie pasm górskich.

Zaznacz zestaw, w którym podano oznaczenia pasm górskich o przebiegu południkowym.

A. III, IV

B. I, III, V

C. V, IV

D. I, II, V

Zadanie 22. (0–1)

Poniższe informacje dotyczą wybranych cech środowiska przyrodniczego i gospodarki różnych krajów europejskich.

1. Piętrowość klimatyczna i roślinna.
2. Liczne rzeki i potoki górskie.
3. Słabo rozwinięta linia brzegowa.
4. Liczne wiadukty i tunele na szlakach komunikacyjnych.
5. Duży udział gruntów ornych w strukturze użytkowania ziemi.

Wybierz zestaw, w którym podano cechy krajów alpejskich: Austrii i Szwajcarii.

- A. 2, 3, 4
- B. 1, 2, 5
- C. 3, 4, 5
- D. 1, 2, 4

Zadanie 23. (0–2)

Poniżej wymieniono wybrane atrakcje turystyczne Polski.

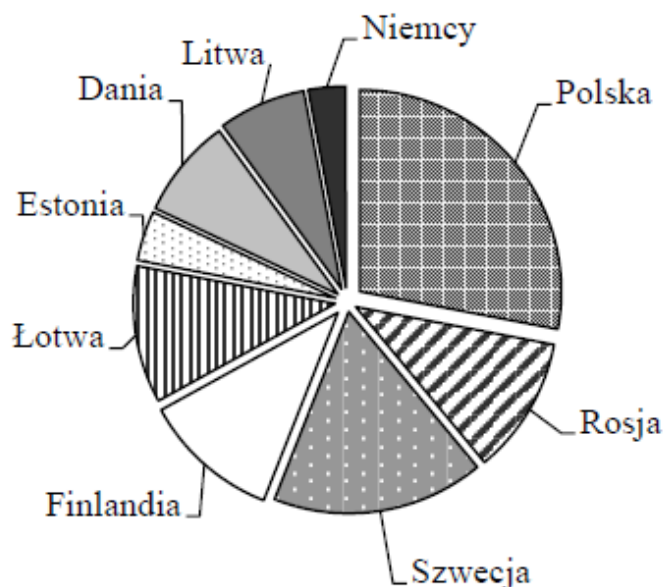
Zaznacz w każdym wierszu tabeli literę, którą oznaczono atrakcję turystyczną charakterystyczną dla każdego z wymienionych regionów. Wybierz odpowiedzi spośród podanych.

- A. Gołoborza na Łysej Górze, będące następstwem wietrzenia mrozowego.
- B. Masyw Giewontu, kojarzony z sylwetką śpiącego rycerza.
- C. Rozległe górskie łąki, zwane połoninami, np. Połonina Caryńska.
- D. Śnieżka (1602 m n.p.m.), z której można podziwiać wspaniałą panoramę.
- E. Fantastyczne kształty ostańców wapiennych, np. Maczuga Herkulesa, Igła Deotymy.

	Krainy geograficzne	Atrakcje turystyczne				
23.1.	Góry Świętokrzyskie	A	B	C	D	E
23.2.	Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	A	B	C	D	E

Zadanie 24. (0–1)

Na diagramie kołowym przedstawiono procentowy udział państw w zanieczyszczeniu wód Morza Bałtyckiego związkami azotu w 2008 r.

Na podstawie danych HELCOM

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Państwa położone na południe i wschód od Bałtyku wprowadzają ponad połowę związków azotu zanieczyszczających jego wody.	P	F
Udział związków azotu wprowadzanych do Bałtyku przez każde z państw jest proporcjonalny do powierzchni tego państwa.	P	F

Zadanie 19. (0–1)

Na mapie konturowej Ameryki Południowej zaznaczono port rzeczny Manaus oraz najdalej na wschód wysunięty punkt kontynentu – przylądek Branco, dla którego podano długość geograficzną. Na mapie południki narysowano co 10° .

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przez Manaus przechodzi południk

- A. 60°E . B. 10°E . C. 10°W . D. 60°W .

Zadanie 20. (0–1)

Polski polarnik i podróżnik Marek Kamiński zdobył 23 maja 1995 roku biegun północny, a 27 grudnia 1995 roku dotarł na biegun południowy.

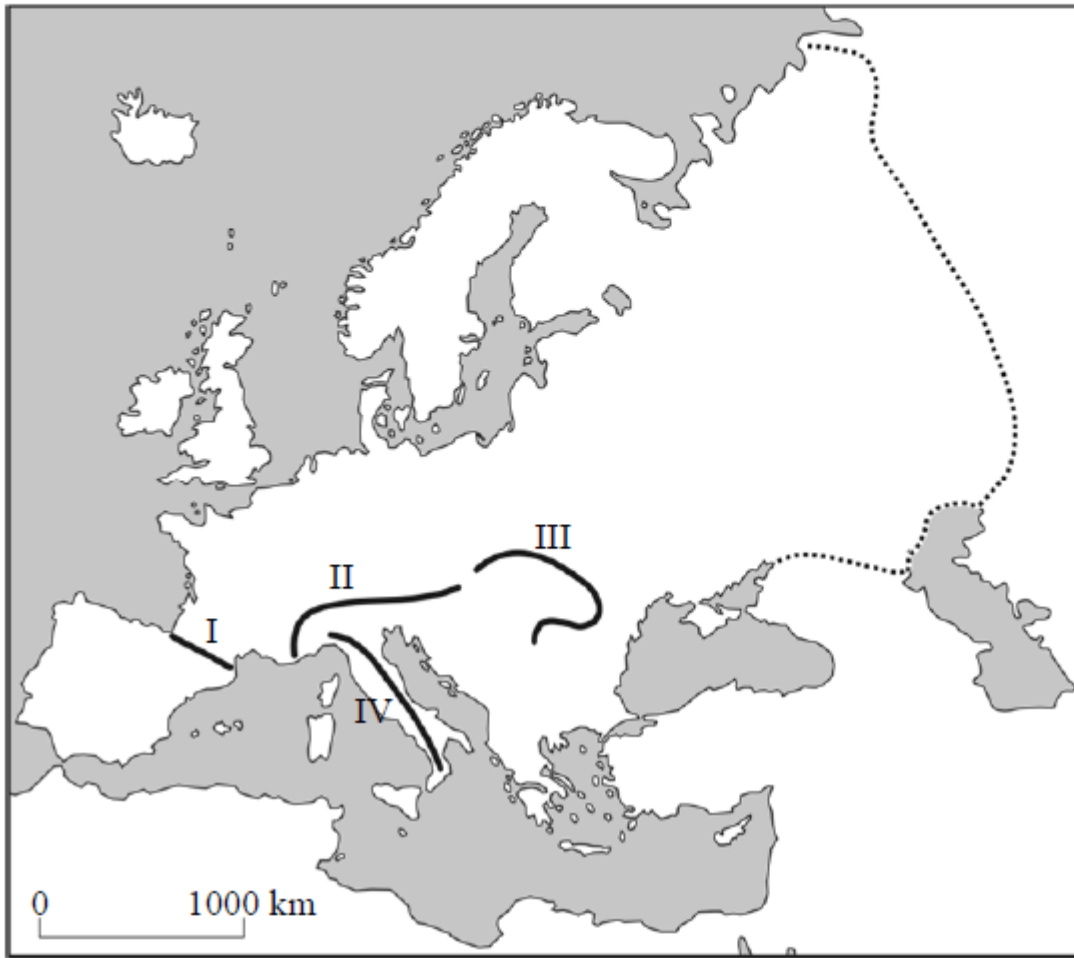
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Marek Kamiński dotarł na biegun północny podczas nocy polarnej.	P	F
Marek Kamiński dotarł na biegun południowy w najcieplejszej porze roku, w czasie lata polarnego.	P	F

Zadanie 21. (0–2)

Na mapie konturowej Europy oznaczono numerami wybrane pasma górskie.

Linia kropkowaną na mapie zaznaczono fragment umownej granicy pomiędzy Europą a Azją.

21.1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Alpy zostały oznaczone na mapie numerem

- A. I.
- B. II.
- C. III.
- D. IV.

21.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zaznaczony na mapie odcinek umownej granicy pomiędzy Europą a Azją przebiega m.in. wzdłuż wybrzeży

- A. Jeziora Aralskiego.
- B. jeziora Bajkał.
- C. Morza Kaspijskiego.
- D. jeziora Ładoga.

Zadanie 22. (0–1)

W tabeli przedstawiono procentowy udział poszczególnych typów elektrowni w produkcji energii elektrycznej w Polsce w latach 2000 i 2011.

Rok	Elektrownie ciepłe (węglowe)	Elektrownie wodne	Elektrownie biogazowe i wiatrowe
2000	93,73	6,23	0,04
2011	88,65	5,83	5,52

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

W roku 2011 udział elektrowni ciepłych (węglowych) w produkcji energii elektrycznej w Polsce był większy niż w roku 2000.	P	F
W roku 2011 udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej w Polsce przekroczył 11%.	P	F

Zadanie 23. (0–1)

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące liczby ludności i powierzchni wybranych województw w Polsce w 2011 roku.

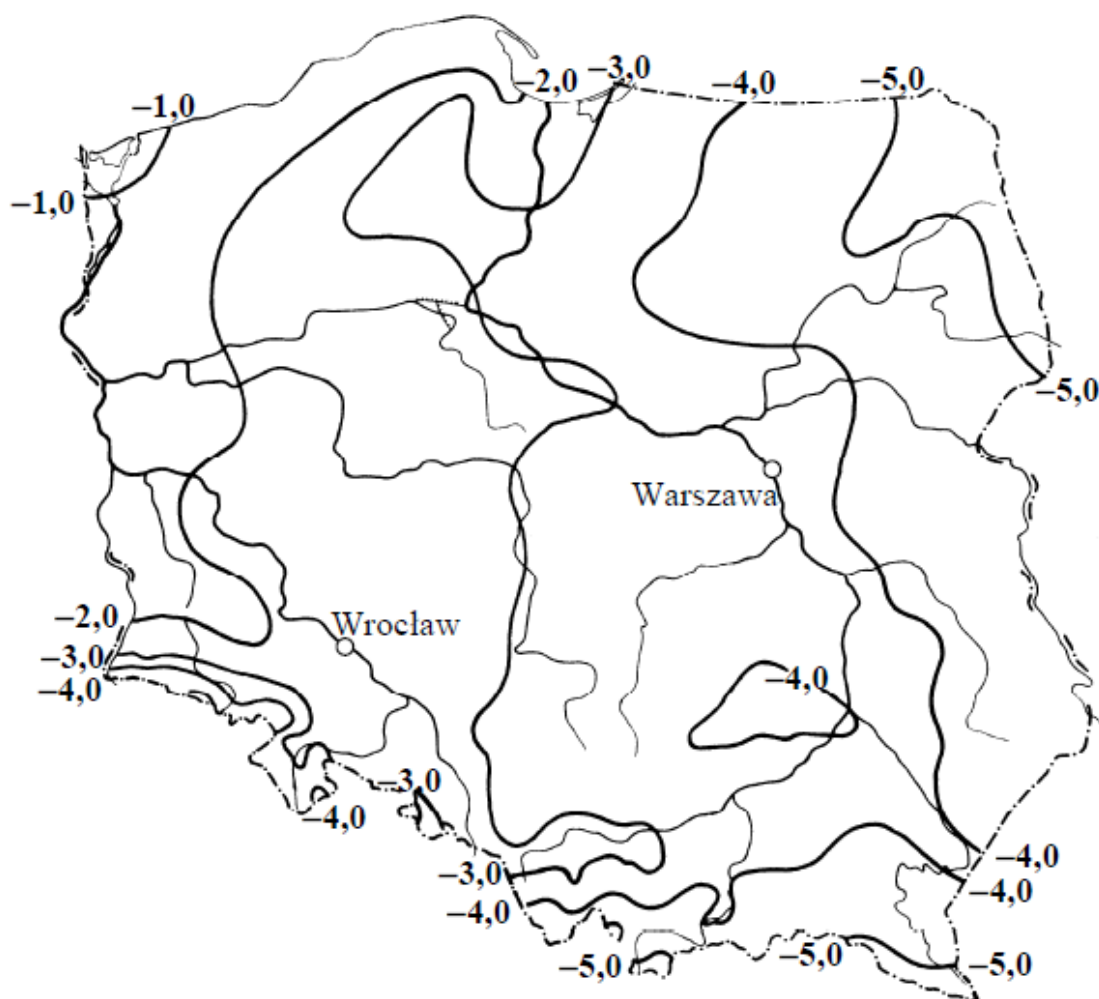
Województwo	Liczba ludności w mln	Powierzchnia w tys. km ²
dolnośląskie	2,9	19,9
podkarpackie	2,1	17,8
podlaskie	1,2	20,2
wielkopolskie	3,4	29,8

Które województwo charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. dolnośląskie
- B. podkarpackie
- C. podlaskie
- D. wielkopolskie

Zadanie 24. (0–1)

Na mapie przedstawiono rozkład średniej wieloletniej temperatury powietrza w °C w styczniu w Polsce.

Która informacja dotycząca rozkładu średniej wieloletniej temperatury powietrza w styczniu jest prawdziwa? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. W styczniu najniższe średnie temperatury powietrza są nad morzem.
- B. Średnia temperatura powietrza w styczniu w Warszawie jest niższa niż we Wrocławiu.
- C. W Polsce nie ma obszarów o średniej temperaturze powietrza w styczniu niższej niż $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- D. Na obszarze Gór Świętokrzyskich średnia temperatura powietrza w styczniu jest wyższa niż $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$.